

Barns trafiksäkerhet – vuxnas ansvar.

Föräldrar till skolbarn 6-12 år

Din roll som förälder är viktig

Vårt samhälle är i ständig förändring. Städer växer, skolskjutsar ändras, infrastrukturen byggs om och så även barnens närmiljöer. De senaste åren har barnens inflytande ökat, vilket gör att föräldrarollen är i ständig förändring. Att din roll som förälder fortfarande är av största vikt för ditt barns trafiksäkerhet är det dock ingen tvekan om.

Att ge barn ansvar är viktigt för att få dem att bli starka och självständiga individer och lära sig att ta förnuftiga beslut. Det gäller dock att ge barn ett ansvar som de klarar av att hantera.

I grundskolan är det rektorn som ansvarar för att ämnesövergripande kunskapsområden som t ex trafik integreras i undervisningens olika

ämnen. Trafikundervisningen i skolan ser väldigt olika ut beroende på skola och trafikundervisningen har även förändrats med åren. Tidigare fokuserade skolan på att "lära barnen att ta ansvar för sin säkerhet". I dag handlar skolans arbete om att barn ska komma till insikt om riskerna i trafiken, allt utifrån sina egna erfarenheter och mognad. På många skolor involveras även föräldrarna i skolans arbete.

Bland experter inom området barn och trafik finns det en stor medvetenhet om att trafiksäkerhet för barn alltid är de vuxnas ansvar. Det är viktigt för dig som förälder att komma ihåg.

Barns trafiksäkerhet är vuxnas ansvar!

Fysiska och psykiska förutsättningar.

Det är svårt att säga en ålder då de flesta barn klarar att vistas i trafiken på egen hand.

Trafikmiljön ser så olika ut, men också för att barn är olika. En grov tumregel kan vara att barn kan gå till skolan i måttligt trafikerade miljöer vid 9-10 års ålder och cykla i trafiken vid 11-12 års ålder – men det finns förstås trafikmiljöer där inga barn borde vistas på egen hand. Samtidigt kan yngre barn cykla till skolan på egen hand om det finns säkra, trygga och sammanhängande cykelbanor. Ytterligare en faktor är barns vana vid att vara i trafiken, att klara av att cykla på egen hand kommer inte av sig själv utan förutsätter träning och erfarenhet.

Små barn vet inte mycket om orsak och verkan. Barn har varken den erfarenhet eller den förståelse som behövs för att klara sig själva i trafiken.

De kan lära sig att klara många saker, men saknar ofta omdöme. Barn upp till 8-10 år är inte heller konsekventa. Ena dagen kan de visa upp ett trafiksäkert beteende, för att nästa dag plötsligt rusa ut i gatan efter en boll, helt utan att se sig för.

Förr utgick vi från ett vuxet bilistperspektiv och trodde att barn kunde tränas till ett trafiksäkert beteende genom att ensidigt lära dem regler och vägmärken. Idag vet vi att vi behöver skapa förståelse hos barnen för hur trafiken fungerar. Många föräldrar lär sina barn hur man betar sig när man går över gatan: "Titta åt vänster, höger och vänster igen." Barn vet därför ofta redan som små hur de ska göra när de ska gå över gatan, men det är inte säkert att de vet varför, och då är det lätt att glömma bort.

Trafikmiljön är ofta för komplicerad för att kunna uppfattas från ett barns position, med tanke på deras kroppslängd och möjlighet att överblicka omgivningen. Barn har alltså varken de fysiska eller psykiska förutsättningarna att klara av de komplicerade trafikmiljöer vi har skapat. Ett övergångsställe med grön gubbe betyder ju att man får gå. Att det kan komma bilar trots att det är grön gubbe är för barnet helt ologiskt.

Bara att gå över en gata kräver en mängd överväganden som många barn inte klarar av. Barn är inte miniatyrer av vuxna, barn är barn! Och barn...

... har inte ett fullt utvecklat vidvinkel-seende förrän de är 15-16 år.

... kan inte avgöra om ett ljud kommer eller är på väg bort.

... ser inte över bilar som vuxna gör. De är små och svårare att upptäcka i trafiken.

... tar med sig leken ut i trafiken.

... kan inte bedöma hastighet och avstånd till bilar som vuxna kan.

... har inte simultankapacitet utan gör en sak i taget.

... har inte ett fullt utvecklat abstrakt tänkande förrän de är 10-11 år.

Barn i bil.

Bilen och bilens skyddssystem - bälten, krockkuddar och säten – är anpassade och dimensionerade efter en vuxen kropp.

Barn är mindre till storleken och har andra proportioner än en vuxen. Barn är därför mer utsatta vid en krock, och behöver ett särskilt skydd avsett för barnets ålder.

I Sverige är det lag på att alla som åker bil ska använda bilbälte, både i framsätet och baksätet. Barn som är kortare än 135 centimeter ska dessutom använda en särskild skyddsanordning; babyskydd, bilbarnstol, bältesstol eller bälteskudde.

Skyddsanordningen ska vara märkt med E-godkännande eller I-size-godkännande. Den ska vara lämplig för barnet samt monterad och användas som den är av-

sedd. Föraren ansvarar för att passagerare som är under 15 år använder bilbälte och/eller annan skyddsanordning.

Det är av största vikt att barn använder bältesstol eller bälteskudde upp till 10-12 års ålder. Inte förrän i puberteten är barnets kropp tillräckligt utvecklad och kan hålla bältet på plats ner mot låren utan hjälp av bälteskudden.

Bältesstolen eller kudden hjälper till att anpassa bilens trepunktsbälte till barnets kropp. Du bör kontrollera att bältet sträcks korrekt - nära halsen, över bröstbenet och ner över låren, inte över magen. Om bältet ligger över magen riskerar barnet att få inre skador vid en eventuell krock. Ju närmare kroppen bältet sitter desto bättre skydd ger det. Låt aldrig barnet ha bältet under armen eller bakom sig!

Bältesstol eller bälteskudde?

Skillnaden mellan bältesstolen och kudden är främst bältesstolens ryggstöd. Om barnet sitter på en plats som saknar nackstöd är bältesstolen det bästa alternativet. Båda skydden är lika säkra om barnet sitter helt upprätt och rakt och om bältet hamnar på rätt plats. Bältesstolen är bättre om man åker långt och barnet somnar, eftersom den styr diagonalbandet rätt och håller barnet i en upprätt position. Om barnet däremot hela tiden vill luta sig fram för att se förbi bältesstolens sidokanter blir det mindre säkert. Barnet ska sitta med ryggen mot ryggstödet och bältet nära kroppen.

Nya bälteskuddar, godkända efter februari 2017, får endast användas av barn som är längre än 125 cm. Det är dock godkänt att använda äldre kuddar för kortare barn.

Krockkudde

Krockkudden på passagerarplatsen är i första hand dimensionerad för att skyd-

da personer med en längd av minst 140 cm. För passagerare under den längden kan en utlösande krockkudde under vissa omständigheter orsaka livshotande skador. Om bilen är utrustad med krockkudde på passagerarplatsen bör därför ingen under 140 cm sitta där, om inte krockkudden är urkopplad. Vissa moderna bilmodeller har en krockkudde som ökar säkerheten även för framåtvända barn under 140 cm, kontakta din bitillverkare för att ta reda på vad som gäller för just din bilmodell.

Sidokrockkuddar utgör ingen fara för barn.

Skolskjuts.

Varje dag åker många barn skolskjuts till skolan på grund av långa avstånd eller skolvägar som inte är trafiksäkra. Barnen har rätt till kompetenta förare, säkra fordon, säkra hållplatser och säkra vägar till och från skolskjutsen.

Att åka skolskjuts är miljövänligt och trafiksäkert. Viktigt att tänka på för dig som förälder är hur säkerheten ser ut på väg till och från hållplatsen, kring hållplatsen och på skolskjutsen. Enligt lag så måste fordon som används för skolskjuts ha en skylt eller liknande som visar att det är en skolskjuts. Dessutom ska dörrarna på vänster sida om fordonet inte gå att öppna.

Många barn åker buss, antingen i upphandlad skolskjuts eller i vanlig linjetrafik. Passagerare ska använda den skyddsutrustning som finns i bussen, dvs bältet. Det är lag på att alla över 3 år ska använda bälte när de sitter på en plats med bälte.

Passagerare ska informeras om skyldigheten att använda bälte av föraren.

Det är förarens ansvar att se till att passagerare som är under 15 år använder bälte.

Viktiga saker för dig som förälder att tänka på!

- Hur ser hållplatsen ut där barnen hämtas och lämnas? Måste de korsna vägen?
- Vilken hastighet håller trafiken där barnen väntar?
- Har alla barn en sittplats med bälte?
- Sitter de mindre barnen med bälteskudde?
- Använder barnen bältet i bussen? Påminner chauffören?
- Håller chauffören rätt hastighet?
- Finns det alkohol i skolskjutsen?

Att cykla.

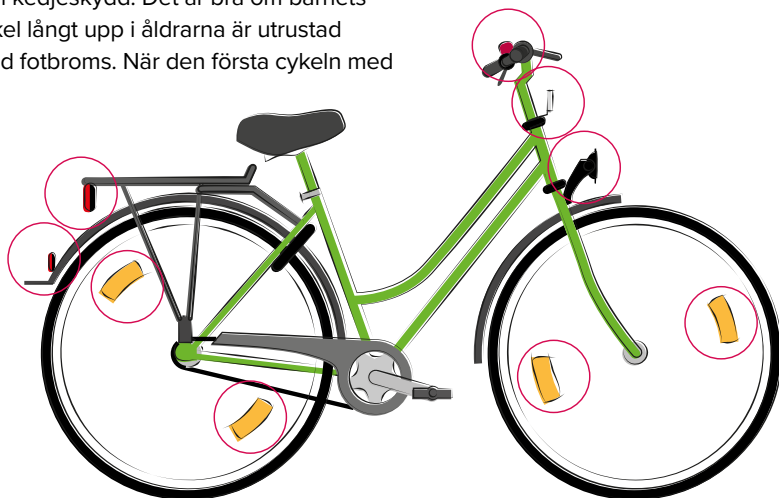
Att cykla är bra ur många olika aspekter, både för det enskilda barnet och för samhället, men ofta är trafikmiljön inte anpassad till barns, eller för den delen vuxnas, cyklande.

Barn som är yngre än 12 år har oftast inte de förutsättningar som krävs för att cykla i komplicerade trafikmiljöer. I måttligt trafikerad miljö kan man som förälder eller annan vuxen cykla tillsammans till skolan när barnet är 7-8 år. Man bör dock välja att stiga av cykeln och gå över vägen i korsningar. För cykling i mer trafikerade miljöer bör man vänta ytterligare några år.

Cykeln räknas som ett fordon. Den ska enligt lag vara utrustad med ringklocka och broms. Om cykeln ska användas i mörker ska den vara utrustad med belysning fram och bak, reflexer fram och bak och på hjulsidorna.

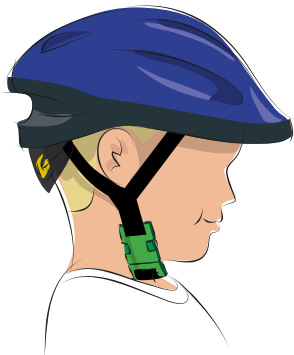
Det är även bra med ett stöldmärkt lås och kedjeskydd. Det är bra om barnets cykel långt upp i åldrarna är utrustad med fotbroms. När den första cykeln med

handbroms köps är det viktigt att bromshandtaget på styret passar barnets hand. Vänta med flera växlar åtminstone tills barnet kommit en bit in i tonåren.

Cykelhjälm

Huvudet är mycket ömtåligt och även en måttlig stöt kan skada hjärnan. Skallskador är de allvarligaste skadorna och drabbar framför allt de cyklister som inte använder hjälm.

Lagen säger att barn och ungdomar under 15 år ska använda hjälm när de cyklar eller blir skjutsade på cykel. Alla, oavsett ålder, bör förstås använda cykelhjälm när de cyklar.

En cykelhjälm har en livslängd på cirka 10 år, om den inte utsätts för en kraftig stöt – då ska den bytas ut direkt. Köp en hjälm som passar ditt barn, inte en hjälm som barnet ska växa i.

I många av de olyckor där man slår i huvudet är det panna och tinningar som träffas. Därför är det viktigt att hjälmen sitter rakt och bra på huvudet och täcker panna, bakhuvud och hjässa. Kontrollera att hjälmen är CE-märkt.

Var bör gående gå och cyklister cykla på en gemensam gång- och cykelbana?

Gående på en gemensam gång- och cykelbana ska om möjligt använda vänster sida i färdriktningen, för att kunna få ögonkontakt med mötande cyklister. Detta är ett lagförslag som eventuellt träder i kraft 2018. Den reglering som idag finns i trafikförordningen innebär att gående som använder vägrenen eller körbanan om möjligt ska gå längst till vänster i färdriktningen.

Cyklister ska färdas på höger sida i färdriktningen.

Att gå.

Allt fler barn, särskilt de yngre, skjutsas till skolan. Att skjutsa sina barn gör att det blir ännu mer trafik kring skolan och oron hos föräldrar för sina barns trygghet och säkerhet blir ännu större.

Minskad rörelse under skolvägen i kombination med minskade antal timmar i Idrott, har gjort att fler och fler barn har en ökande övervikt och i vissa fall skadlig fetma. Även om skjutsandet handlar om bästa välvilja så blir det en ond spiral. Föräldrar skjutsar sina barn för att undvika att de blir påkörda av andra barns föräldrar, men bidrar på det sättet till en ökad trafik och en osäkrare miljö runt skolan.

Vandrande skolbuss

Ett enkelt sätt att få fler föräldrar att gå med sina barn till skolan är att starta en så kallad Vandrande skolbuss. Några familjer som bor i närheten av varandra på väg till skolan turas om att gå till skolan och plockar upp barnen längs vägen. På det sättet får barnen sällskap av en vuxen varje dag, samtidigt som ni delar på ansvaret att ta barnen till skolan.

Ställ krav på ditt barns trafikmiljö

Prata med dina grannar eller klassens föräldrar och diskutera vad ni vill förbättra när det gäller trafikmiljön. Säkert har ni olika utgångspunkter och önskemål. Diskutera hur man kan göra trafikmiljön bättre för alla.

- Gör en rundvandring tillsammans och diskutera på plats hur trafikmiljön fungerar. Dokumentera, rita och fotografera det ni vill åtgärda. Här är det mycket viktigt att ni tar med barnen i diskussionen. De har sina högst väsentliga åsikter om vad de vill ändra på och vad de upplever som otäckt i trafikmiljön.

- Ta reda på vem som ansvarar för vägen. Det kan vara Trafikverket, kommunen, fastighetsägaren, bostadsrättsföreningen eller samfälligheten.
- Gör en gemensam skrivelse med era synpunkter. Skicka den till den ansvarige väghållaren. Följ upp och kontrollera att skrivelsen nått rätt person och när ärendet ska behandlas.

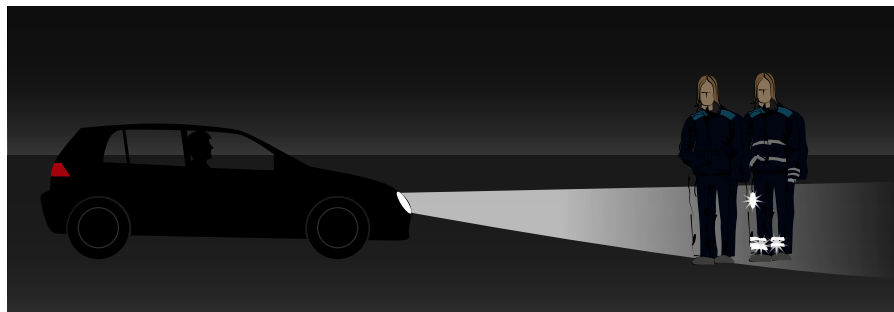
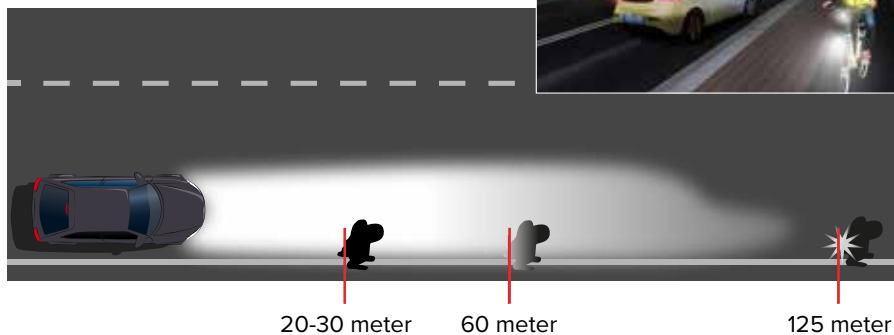
Reflexer

Genom att bära reflexer syns man bättre och risken för en olycka minskar. Reflexer hör inte bara hemma på mörka landsvägar. I stadstrafik är det viktigt att bära reflex, trots gatlyktor. De flesta olyckor med gående sker i tätbebyggda områden med gatubelysning. En anledning till det är troligen att många gående tror att de syns, trots att de inte gör det inifrån en bil. En bra reflex syns i mörker eller under dåliga siktförhållanden när den träffas av ljuset från en strålkastare, reflexerna återkastar det starka skenet. Bär dem lågt så att de hamnar i strålkastarljuset.

Reflexerna bör också vara synliga från flera håll. Med mörka kläder upptäcks man av en bil med halvljus på 20-30

meters avstånd, med ljusa kläder syns man från 60 meter. En person med reflex upptäcks däremot redan på 125 meters avstånd.

På många ytterkläder till barn finns fastsydda reflexer. Tänk på att efter ett antal tvättar så nöts materialet och den reflektiva förmågan minskar. Även reflexer som ligger i fickor på jackor förlorar sin reflektionsförmåga, ofta på grund av nycklar eller annat som ligger och skaver. Byt därför ut reflexerna regelbundet.

Lekfordon och hoverboards.

Lekfordon

Lekfordon är ett fordon som inte kan eller får köras fortare än 6 km/tim (ungefär gånghastighet).

Om fordonet är försett med motor måste det vara en elmotor. Ett lekfordon är avsett för barn upp till 14 år. Den vanligaste typen av lekfordon som används utomhus är sparkcykel och skateboard.

Ett barn som använder ett lekfordon har samma skyldigheter som gående i trafiken; dvs man går på gångbana, eller om gångbana saknas, på vänster sida av vägen. Därför bör ett barn på lekfordon hållas under uppsikt av en vuxen.

Bestämmelserna om gående gäller även den som åker inlines eller liknande.

Men den som färdas i högre hastighet än gångfart ska, om det är lämpligare, färdas till höger på vägen. En sparkcykel försedd med elmotor som går fortare än 6 km/tim är alltså inte ett lekfordon och inte heller anpassad för barn.

Hoverboard

En hoverboard är en självbalanserande bräda med två hjul och en elmotor. Brädan ser ut ungefär som en skateboard, men man färdas med långsidan framåt. Den får maximalt gå i 20 km/tim.

En hoverboard klassas som cykel, vilket innebär att samma trafikbestämmelser

gäller som för vanliga cyklar. Den ska t ex vara utrustad med broms och ringklocka (ringklockan går bra att ha i handen). En hoverboard ska framföras på cykelbana när sådan finns, annars på vägrenen och barn under 15 år måste använda hjälm.

En hoverboard som t ex går fortare än 20 km/tim hamnar under definitionen "övriga fordon" och får då inte köras i trafiken.

Kontakta våra förbund

Blekinge: blekinge.ntf.se

Dalarna: dalarna.ntf.se

FyrBoDal: fyrbodan.ntf.se

Gotland: gotland.ntf.se

Gävleborg: gavleborg.ntf.se

Halland: halland.ntf.se

Jämtland: jamtland.ntf.se

Jönköping: jonkoping.ntf.se

Kalmar: kalmar.ntf.se

Kronoberg: kronoberg.ntf.se

Norrbottnen: norrbottnen.ntf.se

Skaraborg: skaraborg.ntf.se

Skåne: skane.ntf.se

Stockholm: stockholm.ntf.se

Sörmland: sormland.ntf.se

Uppsala: [uppsala.ntf.se](http:// uppsala.ntf.se)

Värmland: varmland.ntf.se

Väst: vast.ntf.se

Västerbotten: vasterbotten.ntf.se

Västernorrland: vasternorrland.ntf.se

Västmanland: vastmanland.ntf.se

Örebro: orebro.ntf.se

Östergötland: ostergotland.ntf.se

Säker trafik